

ความรู้เรื่องวัฒนธรรม

นำเสนอเมื่อ : 3 ก.ค. 2551

ความรู้เรื่องวัฒนธรรม

พระยาอนุমানราชชน พระยาอนุมานราชชน (๒๔๓๑ - ๒๕๑๒)

.....นักปราชญ์สำคัญของชาติ บุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมระดับโลก ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ ขององค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้ให้ความหมาย เนื้อหา ประเภท ลักษณะความเจริญแห่งวัฒนธรรม ความเป็นไปแห่งวัฒนธรรม ระยะแห่งวัฒนธรรม สรุปได้ดังนี้ ความหมาย

.....พระยาอนุมานราชชน (๒๕๓๒: ๔๕ - ๔๘) ได้ให้บทนิยาม คำ "วัฒนธรรม"ว่า

..... วัฒนธรรม คือ "สิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือผลิตสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของสวนรวม ถ้ายทอดกันได เอาอย่างกันได้

.....คือผลิตผลของสวน รวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนแต่ก่อนสืบต่อเป็นประเพณีกันมา

.....คือความรู้สึกรู้สึก ความคิดเห็น ความประพฤติ และกิริยาอาการ หรือการกระทำใดๆ ของมนุษย์ใน สวนรวมลง รูปเป็นพิมพ์เดียวกัน และสำแดงออกมาให้ปรากฏเป็นภาษา, ศิลปะ ความเชื่อถือ ระเบียบประเพณี เป็นต้น

.....คือมรดกแห่งสังคม ซึ่งสังคมรับและรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม เป็นผลิตผลของสวนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนแต่ก่อนสืบต่อเป็นประเพณีกันมา

ประเภทของวัฒนธรรม

.....พระยาอนุมานราชชน (๒๕๓๒ : น.๕๐) ได้จำแนกประเภทของวัฒนธรรมออกเป็น

.....๑. วัฒนธรรมทางวัตถุ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขกายเพื่อให้โดยยุติกันดีมีความสะดวกสบายในการครองชีพ ได้แก่สิ่งจำเป็นเบื้องต้นในชีวิต ๔ อย่างและสิ่งอื่นๆ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ ตลอดจนเครื่องอาวุธยุทธโปกรณ์เครื่องป้องกันตัว

.....๒. วัฒนธรรม ทางจิตใจ เป็นสิ่งที่ทำให้ปัญญาและจิตใจมีความเจริญงอกงาม ได้แก่ การศึกษา วิชาความรู้อันบำรุงความคิดทางปัญญา ศาสนา จรรยา ศิลปะ และวรรณคดี กฎหมายและระเบียบประเพณี ซึ่งส่งเสริมความรู้สึกรู้สึกทางจิตใจใหงอก งามหรือสบายใจ

ลักษณะความเจริญแห่งวัฒนธรรม

.....พระยาอนุมานราชชน (๒๕๓๒ : น.๕๓) ได้อธิบายลักษณะความเจริญ งามของวัฒนธรรมดังนี้คือ

.....๑. ต้องมีการสั่งสม และการสืบต่อกันไปไม่ขาดตอนมีมรดกแห่งสังคมอันเกิดจากผลิตผลของสังคมที่สร้างสมไว้

.....๒. ต้องมีแปลกมีใหม่มาเพิ่มเติมของเดิมให้เขากันได้

.....๓. ต้องส่งเสริมเพื่อให้แพร่หลายไปในหมู่ของตนและตลอดไปถึงชนหมู่ อื่นด้วย

.....๔. ต้องปรับปรุงและแก้ไขให้เหมาะกับสภาพแวดล้อม และสภาพของเหตุการณ์

ลักษณะความเป็นไปแห่ง วัฒนธรรม ๓ ประการ

.....พระยาอหุมาหาราชชน (๒๕๓๒ : น.๕๗) กล่าวถึงลักษณะความเป็นไปของวัฒนธรรม
เมื่อเกิดการขยายอำนาจ หรือการรุกรานดังนี้คือ

.....๑. วัฒนธรรมของฝ่ายแพจะต้องสูญเสียไป

ถ้าฝ่ายแพไม่มีวัฒนธรรมอันเป็นบุคลิกลักษณะของตนอยู่ในระดับสูง หรือเท่ากับฝ่ายชนะ
เช่นให้เลิกศึกษาภาษาของตน แต่ให้มาศึกษาของฝ่ายชนะ หรือไม่
ฝ่ายชนะพยายามทำลายวัฒนธรรมของฝ่ายแพให้หมดไปทันที

.....๒. ถ้าทั้งสองฝ่าย คือทั้งแพและชนะมีวัฒนธรรมอยู่ในระดับทัดเทียมกัน วัฒนธรรมของฝ่ายแพก็
จะต้านทานฝ่ายชนะไว้ได้ วัฒนธรรมของทั้งสองฝ่ายจะเขาระคนปนกันที่ละน้อยๆ
เมื่อเป็นเวลานานจะเกิดเป็นวัฒนธรรมใหม่มีอำนาจดีกว่าเดิม เพราะได้กำลังทั้งสองฝ่ายมารวมกัน

.....๓. ถ้าฝ่ายแพมีวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูงกว่าฝ่ายชนะ
ก็จะสามารถดึงดูดเอาวัฒนธรรมของฝ่ายชนะเข้าประสานและอยู่ในครอบงำของฝ่ายแพ
ถ้าฝ่ายชนะมีจำนวนคนน้อยกว่าฝ่ายแพ การพ่ายแพ้นี้ทาง วัฒนธรรมของฝ่ายชนะจะเร็วขึ้น

.....ชาติใดไม่กระตือรือร้นในการบำรุงและส่งเสริมวัฒนธรรมของตนให้มีความเจริญงอกงาม
และแพร่หลายได้ทันทางที่ ชาตินั้นอาจเป็นผู้ถูก ชาติอื่นรุกรานในทางวัฒนธรรม
ดังนั้นเพื่อไม่ให้ถูกรุกรานหรือรุกรานก็ต้านอยู่ ก็จะต้องรู้จักปรับปรุงวัฒนธรรมของตนให้เจริญ
สิ่งแปลกใหม่ไม่ใช่จะเป็นของดีมีประโยชน์แก่ตนเสมอไป ถ้าสิ่งแปลกใหม่นั้นไม่เข้ากับราก
ฐานแห่งวัฒนธรรมของตน

ระยะแห่งวัฒนธรรม

.....๑. สมัยนรปศุศวรรษ (Stone Age Culture) ได้แก่สมัยแรกเริ่มป่าเถื่อนตั้งแต่ยุคหิน จึงใช้คำว่า นร -
ปศุศวรรษ ครึ่งคนครึ่งสัตว์

.....๒. สมัยอนารยธรรม (Barbarian Culture) ค่อยเจริญขึ้นแล้วแต่ยังป่าเถื่อนอยู่

.....๓. สมัยอารยธรรม (Civilization) มนุษย์มีความเจริญแล้ว อารยธรรมคือ
วัฒนธรรมที่พ้นจากความป่าเถื่อนแล้วหรือพยายามให้พ้น และใช้คำว่า Culture ปนกันไปก็มี

การที่วัฒนธรรมจะเปลี่ยนแปลงไปได้นั้นมี ๔ ระยะ คือ

.....๑. เปลี่ยนไปเล็กน้อย

.....๒. เกิดจากคนพบสิ่งใหม่ๆ (discovery) หรือประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ขึ้น (invention)
สภาพภาวะเปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมจึงเปลี่ยนไป

.....๓. มีคู่แข่งขึ้น เช่น เกวียนไปไม่ได้ รถไปได้

.....๔. การยืมวัฒนธรรมอื่นเข้ามา (Cultural borrowing)

เหตุแห่งความเจริญทางวัฒนธรรม

.....๑. การสะสม ต้องรับมรดกที่บรรพบุรุษมอบไว้ให้

.....๒. การปรับปรุง ถ้าหมดสมัยแล้วก็ต้องเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์ สิ่งที่เป็นมาในอดีต (ทั้งฝ่ายนามธรรมด้วย)
ที่ใช้ได้ก็ปรับปรุงให้เข้ากับสมัยปัจจุบัน

.....๓. การถ่ายทอด ต้องสืบต่อให้คนรุ่นหลัง ต้องเผยแพร่สั่งสอนกัน การจะทำให้วัฒนธรรมเจริญยั่งยืนนั้น
เราต้องรักษาวัฒนธรรมมรดกตกทอดและปรับปรุงอดีตให้เหมาะสมกับปัจจุบัน

* คณะอนุกรรมการจัดพิมพ์เอกสารเนื่องในวาระครบ ๑๐๐ ปีพระยาอหุมาหาราชชน.

รวมเรื่องเกี่ยวกับ.....วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ, ๒๕๓๑. ๓๐๖ หน้า

ข้อมูล จาก <http://www.culture.go.th/knowledge/mean/01.htm>